

تأثیر ویژگی‌های حسابرسی بر ارزش شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

لیلا فکور ثانی

دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

L.fakour@yahoo.com

زینب نوربخش حسینی

گروه حسابداری، دانشگاه فنی و حرفه‌ای، تهران، ایران

z.noorbakhsh70@yahoo.com

دکتر سیدحسام وقفی

استادیار گروه حسابداری، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران. (نویسنده مسئول).

h.vaghfi2012@gmail.com

شماره ۴۴ / تابستان ۱۴۰۰ (جلد سوم) / صص ۱۲۲-۱۳۸
چشم انداز حسابداری و مدیریت (دوره چهارم)

چکیده

ارزش یک شرکت از منظر سرمایه گذاران، موضوعی با اهمیت می باشد. چگونگی عملکرد، بازده و سودآوری یک شرکت در تعیین ارزش یک شرکت اثربخش می باشد. سرمایه گذاران و سهام داران همواره به دنبال انتخاب شرکتی جهت سرمایه گذاری هستند که از ارزش بالایی برخوردار بوده و اطمینان مورد نیاز آنها در ارتباط با عملکرد شرکت و اطلاعات مالی ابرازی را فراهم آورد. از آنجا که حسابرسان با بررسی صورتهای مالی و ارائه گزارشی مبنی بر صحیح، کامل و بی طرفانه بودن اطلاعات، نقشی پررنگ و ویژه در این اطمینان بخشی به سرمایه گذاران دارند. در این پژوهش به بررسی ویژگی های حسابرسی و تأثیر آن بر ارزش شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداخته شد. در این راستا ۱۷۶ شرکت به عنوان نمونه، از طریق حذف سیستماتیک در فاصله سالهای ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۸، با هدف بررسی تأثیر معیارهای کمیته حسابرسی (اندازه، تخصص و استقلال) و معیارهای حسابرس مستقل (اندازه، تخصص و استقلال) مورد بررسی قرار گرفت. نتایج تحقیق مبین آن است که ویژگی های کمیته حسابرسی، تأثیر معناداری بر ارزش شرکت ندارد و نیز بیان میکند که از میان ویژگی های حسابرس مستقل، تخصص تأثیری مثبت و استقلال حسابرس تأثیری معنادار و مستقیم بر ارزش شرکت دارد. همچنین نتایج حاکی از آن است که اندازه موسسه حسابرسی تأثیری معنادار و منفی و نیز دوره تصدی حسابرس اثری مثبت، بر ارزش آتی شرکت دارد.

واژگان کلیدی: ویژگی های حسابرسی، ویژگی های کمیته حسابرسی، ارزش شرکت.

مقدمه

از دیرباز یکی از موضوعات مهم برای سرمایه گذاران ارزیابی عملکرد واحدهای اقتصادی و تعیین و تشخیص ارزش یک شرکت و عوامل تأثیر گذار بر آن بوده است تا با کنترل این عوامل بتوانند به ارزش اصلی و واقعی شرکت واقف شوند. ارزشمندی یک شرکت زمانی مشخص می شود که آن شرکت منافع مورد نظر زینفعان خود را تأمین کند. سهام داران که به نوعی مالکان واحد تجاری محسوب می شوند خواهان افزایش ثروت خویش هستند. چگونگی عملکرد شرکت در تعیین

ارزش بازار سهام و در نتیجه وضعیت مالی و ثروت سهام داران تأثیر زیادی دارد و یکی از عوامل تعیین کننده می باشد (حیدپور و مستوفی، ۱۳۸۸).

ارزش سهام شرکت ها را می توان از ارزش مند ترین اطلاعات مورد تقاضای سرمایه گذاران و استفاده کنندگان صورتهای مالی دانست که ملاکی برای تصمیم گیری آنها می باشد. از آنجا که معمولاً ارزش سهام شرکت ها به نوعی نشان دهنده ارزش یک شرکت می باشد، اطلاعات در رابطه با عملکرد شرکت و وضعیت مالی آن بر بهای سهام تأثیرگذار خواهد بود (نصیر زاده، کریمی پور، ۱۳۸۹). از دیدگاه سرمایه گذاران تنها میزان سودآوری گذشته شرکت ها مهم نبوده بلکه رشد و سودآوری روزافزون و پایدار حائز اهمیت و ملاک تصمیم گیری می باشد. (معین الدین و همکاران، ۱۳۹۲)

هرگاه صورتهای مالی شرکت ها از شفافیت کافی برخوردار بوده و هیچگونه ابهامی در آن موجود نباشد، آنگاه قابل اتکاء و قابل مقایسه خواهد بود و سرمایه گذاران با استناد به آنها عملکرد شرکت را مورد بررسی قرار داده و وضعیت سودآوری فعلی و آتی شرکت را ارزیابی نموده و قادر به تصمیم گیری خواهند بود و با اطمینان بیشتر سرمایه خود را در اختیار شرکت ها قرار خواهند داد چرا که سرمایه گذاران مبنای تصمیم گیری خود را وضعیت مالی شرکت ها قرار می دهند. علم حسابرسی به تجزیه و تحلیل صورتهای مالی پرداخته و در رابطه با قابل اعتماد بودن و صحت اطلاعات موجود در آنها اظهار نظر می کند. حسابرسی موجبات اطمینان و آرامش برای استفاده کنندگان گزارشهای مالی را فراهم می کند. با انجام حسابرسی از شکاف اطلاعاتی کاسته خواهد شد و از آنجا که میان کیفیت حسابرسی و کیفیت اطلاعات حسابداری رابطه مثبتی وجود دارد، لذا هر چه کیفیت حسابرسی بالاتر باشد می توان به کیفیت اطلاعات حسابداری شرکت ها اعتماد بیشتری داشت و انتظارات از منافع قابل کسب در آینده دست یافتنی تر به نظر خواهد رسید. در اینجا می توان به سه مورد از فرضیات بدیهی فرایند حسابرسی اشاره نمود: ۱- استفاده کنندگان صورتهای مالی شخصاً نمی توانند محتوای صورتهای مالی را از نظر کیفیت ارزیابی کنند. (فرض بدیهی پنجم توجیه کننده حسابرسی). ۲- حسابرس با تخصص و توانایی کافی می تواند در رابطه با کیفیت محتوای صورتهای مالی اظهار نظر نماید. (فرض بدیهی چهارم رفتاری حسابرسی). ۳- حسابرس در رابطه با کیفیت و چگونگی کار خود جوابگو خواهد بود (فرض بدیهی پنجم رفتاری حسابرسی)، (حساس یگانه، ۱۳۸۴). در این پژوهش به تأثیر ویژگی های حسابرسی بر ارزش شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداخته خواهد شد.

مبانی نظری

میزان ریسک در سرمایه گذاری بر نحوه تصمیم گیری سرمایه گذاران تأثیر قابل توجهی دارد. افراد جهت سرمایه گذاری در سهام شرکت ها به میزان ریسک توجه بسیاری دارند لذا تعیین و تشخیص عوامل موثر بر ریسک سرمایه گذاری از اهمیت ویژه ای برخوردار است تا از این طریق سرمایه گذاران بتوانند با توجه به عوامل مذکور در ارتباط با سرمایه گذاری خود تصمیم گیری نمایند. سرمایه گذاران جهت اطمینان و اعتماد نیازمند و خواهان اطلاعاتی موثق، دقیق و بدون شبهه درباره شرکت ها و بازده سرمایه گذاری در آنها هستند تا آمادگی خود را جهت سرمایه گذاری اعلام کنند، سرمایه گذاری نمایند و در نتیجه ثروت خویش را افزایش دهند. این موضوع منوط به دریافت اطلاعات بیشتر، صحیح و روشن از بازارهای سرمایه است. در صورتی می توان گفت اطلاعاتی سودمند است که در راستای خواسته های سرمایه گذاران باشد و همچنین از قابلیت اعتماد پذیری بالایی برخوردار باشد و این مهم در صورتی محقق می شود که فاقد اشتباه بوده و به صورت کاملاً بی طرفانه و با صداقت کامل بیان شده باشد (حساس یگانه، ۱۳۸۴).

حسابرسان با سنجش و ارزیابی صورتهای مالی در رابطه با صحت و بی طرفی اطلاعات موجود در آنها گزارشی تهیه می کنند. از منظر استفاده کنندگان صورتهای مالی، گزارش حسابرسی بسیار اهمیت دارد چرا که آن درباره وجود یا عدم وجود

اشتباهات با اهمیت و همچنین عدم رعایت اصول پذیرفته شده حسابداری گزارش می دهد (نمازی و همکاران، ۱۳۹۰). بنابراین انجام حسابرسی با کیفیت بالا، توانایی اعتماد سازی صورتهای مالی را افزایش خواهد داد. حسابرس می بایست اطلاعات مندرج در صورتهای مالی را با اصول پذیرفته شده حسابداری تطبیق داده و نسبت به سازگاری و تطابق آن اطمینان دهد و نیز وی می بایست نسبت به کفایت و کامل بودن اطلاعات برای استفاده کنندگان صورتهای مالی اطمینان بخشی نماید (حساس یگانه، ۱۳۸۴).

حسابرسان با بررسی صورتهای مالی و ارائه گزارشی مبنی بر منصفانه، دقیق و کامل بودن اطلاعات مندرج در آن بر چگونگی تصمیم گیری سرمایه گذاران تأثیر می گذارند. یک حسابرس درباره یک نواختی و رعایت اصول پذیرفته شده حسابداری و افشای رویه های حسابداری گزارش می دهد. صورتهای مالی حسابرسی شده از ارزش بالاتری نسبت به صورتهای مالی حسابرسی نشده برخوردارند، چرا که با انجام حسابرسی می توان به استفاده کنندگان صورتهای مالی در خارج از سازمان در رابطه با کیفیت محتوای صورتهای مالی و نیز وضعیت قابل قبول شرکت اطمینان خاطر داد. حسابرسی می تواند بعنوان یک نشان یا علامت با ارزش باشد که به استفاده کنندگان صورتهای مالی این پیام را می دهد که قادر خواهند بود با اعتماد کامل از اطلاعات مندرج در آن استفاده نمایند (حساس یگانه، ۱۳۸۴). دستیابی به صورتهای مالی حسابرسی شده موجب کاهش ریسک سرمایه گذاری و بهبود تصمیم گیری در رابطه با انجام سرمایه گذاری می شود. در این راستا توانایی حسابرسان شامل علم، تخصص و مهارت و نیز اجرای حرفه ای عملیات حسابرسی به صورت آزادانه و فاقد هرگونه تأثیر پذیری و جانب داری و همچنین قضاوت حرفه ای می باشد.

پیشینه تحقیق

پیشینه داخلی

هاشمی و همکاران (۱۳۹۹)، در تحقیقی جهت بیان عوامل موثر بر ارزش شرکت و پیش بینی ارزش آتی شرکت، تعداد ۲۰۸ شرکت را در طی سال های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۶ مورد بررسی قرار دادند. نتایج حاصل از تحقیقات مبین آن است که از منظر سرمایه گذاران، چگونگی عملکرد شرکت ها نسبت به معیارهای حاکمیتی، از بار اطلاعاتی بیشتری برخوردار می باشد.

جودی و همکاران (۱۳۹۸)، در پژوهش خود نشان دادند که در شرایط عدم تقارن اطلاعاتی، سازوکارهای حاکمیت شرکتی قوی، از ایجاد هزینه های نمایندگی ممانعت کرده و بدین صورت ارزش شرکت ارتقاء می یابد. وقفی و همکاران (۱۳۹۸)، در تحقیق خود بیان نمودند که خصوصیات کمیته حسابرسی نقشی کمرنگ بر ارزش شرکت دارد.

نیکبخت و همکاران (۱۳۹۷)، به بررسی عوامل مختلفی که بر چگونگی استقلال حسابرسان تأثیرگذار است پرداختند که نتایج پژوهش حاکی از آن است که عدم دخالت و نفوذ صاحبکار بر حسابرس، استقلال مالی حسابرس نسبت به صاحبکار، سیستم چرخشی مناسب موسسات حسابرسی، چگونگی حق الزحمه حسابرسی، چگونگی توزیع کار حسابرسی، وضعیت رقابت در حرفه حسابرسی، نظارت حرفه ای موثر و رعایت قوانین حرفه ای بر استقلال حسابرس تأثیرگذار است. ابراهیمی کردلر و همکاران (۱۳۹۷)، در تحقیقی تأثیر ضعف کنترل های داخلی را بر عملکرد و ارزش شرکت مورد بررسی قرار دادند و نتایج حاصل بیانگر تأثیر منفی ضعف کنترل های داخلی بر عملکرد و ارزش شرکت می باشد. عابدینی و خلفیان (۱۳۹۷)، در تحقیقی تأثیر معامله با اشخاص وابسته را بر ارزش شرکت مورد بررسی قرار دادند. نتایج بیانگر آن است که معامله با اشخاص وابسته تأثیری معنادار اما منفی بر ارزش شرکت دارد.

نصیرزاده و همکاران (۱۳۹۶)، در تحقیقات خود نشان می دهند که میان خصوصیات کمیته حسابرسی، از جمله (استقلال، تخصص، اندازه و تجربه حضور در کمیته حسابرسی) و محافظه کاری، رابطه ای بامعنی وجود دارد، اما این رابطه منفی می باشد.

پیشینه خارجی

لیکتیونگ^۱ و ویتسسونتیب^۲ (۲۰۲۰)، در تحقیقی به بررسی رابطه میان سرمایه گذاری های خارجی و ارزش شرکت پرداختند. نتایج حاکی از آن است که سرمایه گذاری های خارجی رابطه ای منفی با ارزش شرکت دارند. دارکو^۳ و همکاران (۲۰۱۸)، در تحقیقی ساختارهای حاکمیتی، دارایی های نقدی و ارزش شرکت را در بورس اوراق بهادار غنا مورد بررسی قرار دادند. نتایج پژوهش بیانگر آن است رابطه معنادار میان اندازه هیئت مدیره و نیز مدیران غیر اجرایی و ارزش شرکت وجود ندارد. همچنین نشان دادند که دارایی های نقدی شرکت بر عملکرد شرکت تأثیری منفی دارد. گلد^۴ و همکاران (۲۰۱۴)، به بررسی تأثیر استقلال حسابرسی بر میزان احتمال سرمایه گذاری سرمایه گذاران پرداختند و نتایج نشان می دهد که استقلال حسابرسان رابطه ای مستقیم با میزان سرمایه گذاری دارد. بنابراین استقلال کم حسابرسان، سبب تقلیل میزان سرمایه گذاری می شود و استقلال زیاد حسابرسان، موجب ترغیب سرمایه گذاران جهت سرمایه گذاری می شود.

روش پژوهش

این تحقیق از دیدگاه تقسیم بندی بر مبنای هدف، تحقیق کاربردی است؛ زیرا تحقیق کاربردی پژوهشی است که با استفاده از نتایج تحقیقات بنیادی به منظور بهبود و به کمال رساندن رفتارها، روش ها، ابزارها، وسایل، تولیدات، ساختارها و الگوهای مورد استفاده جوامع انسانی انجام می شود. از سوی دیگر تحقیق حاضر از لحاظ طبقه بندی تحقیق بر حسب روش، از نوع توصیفی است. همچنین این تحقیق همبستگی از نوع پس رویدادی است، اجرای روش توصیفی میتواند صرفاً برای شناخت بیشتر شرایط موجود یا کمک به فرآیند تصمیم گیری و پیش بینی شرایط آتی باشد. یکی از انواع تحقیق توصیفی، تحقیق همبستگی است، در این تحقیق رابطه میان متغیرها بر اساس هدف تحقیق تحلیل می شود.

روش و ابزار گردآوری اطلاعات

گردآوری اطلاعات مربوط به این پژوهش از سوابق مالی شرکت ها و با مراجعه به بانک های اطلاعاتی و سایت ها و، مجلات علمی، پایان نامه ها، سایت بورس اوراق بهادار و همچنین با استفاده از نرم افزار ره آورد نوین انجام می گیرد بنابراین گردآوری اطلاعات بر اساس مطالعه، کتابخانه ای است. مبنای نظری از کتب و مجلات، مقالات، پایان نامه های تخصصی فارسی در زمینه مالی و حسابداری گردآوری شده است. در این تحقیق جهت گردآوری اطلاعات از بانک های اطلاعاتی، اسناد، سوابق و گزارشهای حسابرسی شرکت ها و صورتهای مالی و سایر اسناد و مدارک و یادداشت های همراه برگرفته از آرشیو بورس اوراق بهادار تهران (سایت کدال) و نرم افزار ره آورد نوین استفاده شده است. بعد از جمع آوری داده ها، در این تحقیق از روش رگرسیون به عنوان روش آماری استفاده خواهد شد. و هدف ما در رگرسیون سنجش رابطه بین متغیرها است و بعد از آن در بخش آمار توصیفی با محاسبه میانگین، میانه و شاخص های پراکندگی انحراف معیار

¹ Likitwong

² Vithessonthib

³ Darko

⁴ Gold

چولگی و کشیدگی چولگی و ریشه واحد متغیرها داد ها را تست و محدوده آن ها را مشخص شده است. و نرمال بودن متغیرها، خودهمبستگی، هم خطی بودن و رد یا پذیرش فرضیات با استفاده از نرم افزار ایویوز نسخه ۱۰ انجام شده است.

جامعه و نمونه آماری

در پژوهش حاضر از روش حذف سیستماتیک برای نمونه استفاده می شود. شرکت های بورس اوراق بهادار تهران به عنوان جامعه آماری پژوهش انتخاب و نمونه آماری شرکت هایی که پایان سال مالی آنها پایان اسفند بوده و جزو شرکت های تولیدی هستند انتخاب خواهند شد. برای این منظور ۴ معیار زیر در نظر گرفته شده و در صورتی که شرکتی کلیه معیارها را احراز کرده باشد به عنوان نمونه تحقیق انتخاب شده و مابقی حذف می شوند.

(۱) شرکت ها تا قبل از سال ۱۳۹۰ در بورس اوراق بهادار تهران پذیرفته شده باشند و تا پایان سال ۱۳۹۸ در بورس فعال باشد.

(۲) به لحاظ افزایش قابلیت مقایسه شرکت طی بازه زمانی ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۸ سال مالی و نوع فعالیت خود را تغییر نداده باشند. و دوره مالی آن ها ۲۹ اسفند باشد.

(۳) به لحاظ ساختار گزارشگری جداگانه ای که شرکت های سرمایه گذاری و واسطه گری مالی (لیزینگ ها و بیمه ها و هلدینگ ها و بانک ها و موسسات مالی) دارند از نمونه حذف می شوند.

(۴) اطلاعات مالی آنها در بازه زمانی ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۸ در دسترس باشد.

متغیرهای پژوهش

متغیرهای وابسته

ارزش شرکت (FV): برای محاسبه ارزش شرکت از نسبت کیو توبین استفاده می شود.

متغیرهای مستقل

معیارهای کمیته حسابرسی شامل: اندازه کمیته حسابرسی، استقلال کمیته حسابرسی، تخصص کمیته حسابرسی. اندازه کمیته حسابرسی (C1): تعداد اعضای کمیته حسابرسی شرکت. استقلال کمیته حسابرسی (C2): تعداد اعضای غیر موظف کمیته حسابرسی به کل اعضا. تخصص کمیته حسابرسی (C3): تعداد اعضای با تخصص مالی کمیته حسابرسی به کل اعضا. معیارهای حسابرس مستقل شامل: تخصص حسابرس مستقل، اندازه حسابرس مستقل، استقلال حسابرس مستقل، دوره تصدی حسابرس

تخصص حسابرس (A1): تخصص حسابرس در یک صنعت خاص بعنوان یک معیار ملموس از کیفیت حسابرس توسط صاحبکاران بکار برده می شود. این دیدگاه معتقد است که حسابرس متخصص در صنعت دانش و تجربه مناسب تری در یک صنعت خاص بدست می آورد که باعث می شود حسابرس بتواند بطور اثربخش تری تحریفات با اهمیت موجود در صورتهای مالی صاحبکار را کشف نماید (دان و میهو^۱، ۲۰۰۴) و معتقد است که تخصص حسابرس برای اندازه گیری تخصص حسابرس در صنعت از رویکرد سهم بازار بهره گرفته می شود، زیرا اولویت صنعت را نسبت به سایر حسابرسان نشان می دهد. هر چه سهم بازار حسابرس بیشتر باشد، تخصص صنعت و تجربه حسابرس نسبت به سایر رقیبان بیشتر

¹ Dunn & Mayhew

است همچنین داشتن سهم غالب بازار به این نکته اشاره دارد که حسابرس به طور موفقیت آمیزی خود را از سایر رقیبان از لحاظ کیفیت حسابرسی متمایز کرده است. در این تحقیق تخصص حسابرس در صنعت به صورت مجموع دارایی‌های تمام صاحب کاران یک موسسه‌ی حسابرسی خاص در یک صنعت خاص تقسیم بر مجموع دارایی‌های صاحب کاران در این صنعت، تعریف می‌شود. در صورتی که حسابرس متخصص باشد عدد ۱ و در غیر این صورت عدد صفر را می‌پذیرد. (اعتمادی و همکاران، ۱۳۸۸).

اندازه مؤسسه حسابرس (A2): در این پژوهش برای محاسبه‌ی اندازه‌ی موسسه‌ی حسابرسی به این شیوه عمل می‌کنیم که اگر سازمان حسابرسی واحد مورد رسیدگی را حسابرسی کرده باشد عدد یک در غیر این صورت از عدد صفر استفاده می‌کنیم (دی آنجلو^۱ ۱۹۸۱ و حاجیها و قانع، ۱۳۹۵).

استقلال حسابرس (A3): برای اندازه‌گیری استقلال حسابرس از مدیریت سود (اقدام تعهدی اختیاری) به منزله‌ی شاخصی معکوس از کیفیت حسابرسی استفاده شده است. از آن جا که اقدام تعهدی اختیاری در اختیار و قابل اعمال نظر از سوی مدیریت است، از آن به‌عنوان شاخصی در کشف مدیریت سود استفاده می‌شود (بادآور نهندی و تقی زاده خانقاه، ۱۳۹۲). برای اندازه‌گیری مدیریت سود، از مدل تعدیل شده جونز (۱۹۹۵) استفاده می‌شود.

$$TA_{it} = \frac{1}{A_{it-1}} \frac{(\Gamma Rev_t - \Gamma Rec_t)}{A_{it-1}} \frac{PPE_t}{A_{it01}} \eta_{it}$$

TA_{it} = اقدام تعهدی کل شرکت i در سال t .

$1/A_{it-1}$ = تقسیم عدد یک بر جمع کل دارایی‌های ابتدای سال t .

ΔRev_t = تغییرات کل درآمد فروش سال جاری نسبت به سال قبل t .

ΔRec_t = خالص حساب‌های دریافتی سال جاری نسبت به سال قبل $t-1$.

PPE_t = جمع بهای تمام شده دارایی‌های ثابت مشهود به صورت ناخالص (قبل از کسر استهلاک انباشته).

مدیریت سود = باقی مانده مدل

دوره‌ی تصدی حسابرس (A4): تعداد سال‌هایی که حسابرس به استخدام واحد مورد حسابرسی درآمده است (کریاسی یزدی و همکاران، ۱۳۹۳).

متغیرهای کنترلی

مطابق با پژوهش‌های زلقی و بیات (۱۳۹۵)، فروغی و نخبه فلاح (۱۳۹۳)، متغیرهای کنترلی پژوهش به ترتیب زیر ارائه شده است:

SIZE (اندازه شرکت): که از طریق لگاریتم طبیعی جمع دارایی‌ها به دست خواهد آمد.

LEV (اهرم مالی شرکت): که از طریق تقسیم جمع کل بدهی‌ها بر جمع کل دارایی‌ها محاسبه می‌شود.

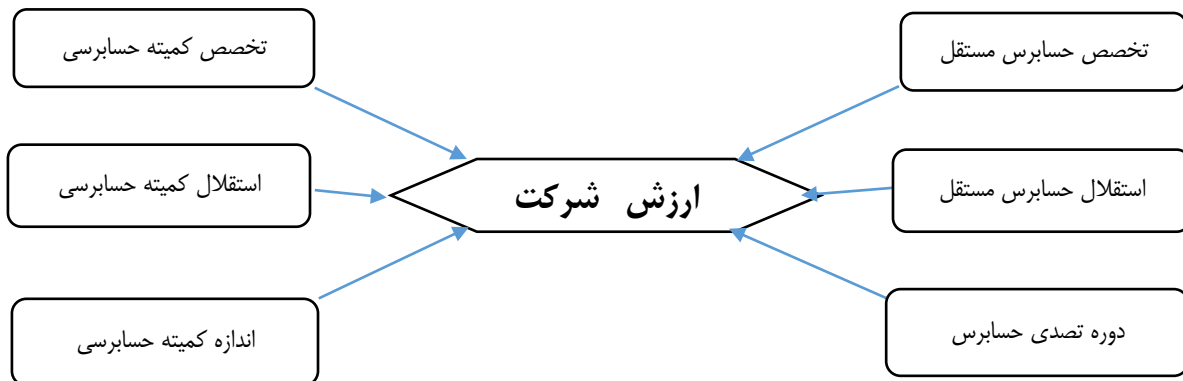
GROWTH (رشد فروش): که از تفاضل (فروش دوره-فروش دوره قبل) تقسیم بر فروش دوره قبل به دست می‌آید.

STATE (روابط سیاسی): اگر سهام دار عمده (شخص یا نهادی که بیشترین سهام شرکت متعلق به اوست) از نهادهای دولتی باشد عدد ۱ وگرنه صفر

¹ De Angelo

مدل مفهومی پژوهش

شکل (۱): مدل مفهومی پژوهش

آمار توصیفی

به طور کلی، روش‌هایی را که به وسیله آن‌ها می‌توان اطلاعات جمع‌آوری شده را پردازش کرده و خلاصه نمود، آمار توصیفی می‌نامند. این نوع آمار صرفاً به توصیف جامعه یا نمونه می‌پردازد و هدف از آن محاسبه پارامترهای جامعه یا نمونه تحقیق است. در بخش آمار توصیفی، تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از شاخص‌های مرکزی همچون میانگین و میانه و شاخص‌های پراکندگی انحراف معیار انجام پذیرفته است. در این ارتباط میانگین، اصلی‌ترین شاخص مرکزی بوده و متوسط داده‌ها را نشان می‌دهد، به طوری که اگر داده‌ها بر روی یک محور به صورت منظم ردیف شوند، مقدار میانگین دقیقاً نقطه تعادل یا مرکز ثقل توزیع قرار می‌گیرد. انحراف معیار از پارامترهای پراکندگی بوده و میزان پراکندگی داده‌ها را نشان می‌دهد. خلاصه وضعیت آمار توصیفی مربوط به متغیرهای مورد مطالعه در جدول ۱ ارائه شده است.

جدول (۱): آمار توصیفی

متغیر	نماد	تعداد مشاهدات	میانگین	میان	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی	کمین	بیشینه
ارزش شرکت	FV	۱۵۸۴	۲۰۹۰	۱۵۳۸	۱۰۷۴	۴۴۱۰	۲۸۰۵۹	۰۵۸۴	۲۰۹۷۶
اهرم مالی	LEV	۱۵۸۴	۰۵۸۱	۰۵۸۶	۰۲۱۲	۰۴۴۰	۲۶۱۷	۰۰۳۷	۲۰۷۸
اندازه شرکت	SIZE	۱۵۸۴	۱۴۳۷۶	۱۴۱۴۷	۱۵۹۸	۰۷۹۹	۰۹۸۴	۱۰۱۶۷	۲۰۱۸۳
تعداد اعضای کمیته حسابرسی	C1	۱۵۸۴	۲۲۹۷	۳۰۰۰	۱۴۳۸	-۰۶۸۵	-۰۶۸۳	۰۰۰۰	۵۰۰۰
استقلال کمیته حسابرسی	C2	۱۵۸۴	۰۲۶۹	۰۳۳۳	۰۲۲۱	۱۰۴۱	۲۵۵۳	۰۰۰۰	۱۰۰۰
تخصص کمیته حسابرسی	C3	۱۵۸۴	۰۵۲۹	۰۶۶۷	۰۳۸۴	-۰۲۵۹	-۱۳۹۰	۰۰۰۰	۱۰۰۰
تخصص حسابرس مستقل	A1	۱۵۸۴	۰۶۳۸	۱۰۰۰	۰۴۸۱	-۰۵۷۳	-۱۶۷۴	۰۰۰۰	۱۰۰۰
اندازه حسابرس مستقل	A2	۱۵۸۴	۰۲۰۳	۰۰۰۰	۰۴۰۳	۱۴۷۶	۰۱۷۹	۰۰۰۰	۱۰۰۰

۱.۰۸۸	-۰.۹۰۲	۷.۰۹۳	۰.۹۴۳	۰.۱۵۱	-۰.۰۱۲	۰.۰۰۰	۱۵۸۴	A4	دوره تصدی حسابرس
۱۸.۰۰۰	۱.۰۰۰	۲.۱۷۶	۱.۷۸۱	۴.۰۸۳	۳.۰۰۰	۴.۰۵۶	۱۵۸۴	A3	استقلال حسابرس
۱۹.۲۵۱	-۱.۰۰۰	۳۷۵.۳۶۲	۱۴.۸۳۳	۰.۶۸۸	۰.۱۹۹	۰.۲۷۶	۱۵۸۴	GROWTH	رشد فروش
۱.۰۰۰	۰.۰۰۰	-۱.۸۱۸	-۰.۴۲۹	۰.۴۸۹	۱.۰۰۰	۰.۶۰۵	۱۵۸۴	STATE	روابط سیاسی

جدول ۲ آمار توصیفی تخصص حسابرسان و روابط سیاسی شرکت را به نمایش گذاشته است که در این تحقیق ۶۳ درصد شرکت‌ها دارای حسابرس با تخصص لازم بوده‌اند همچنین ۶۰ درصد شرکت‌ها دارای سهام دار عمده دولتی می‌باشند.

جدول (۲): توزیع آماری تخصص حسابرسان و نوع مالکیت

متغیر	نماد	فراوانی	فراوانی نسبی (%)
عدم تخصص حسابرس	A1=0	۵۷۴	۳۶.۲
دارای تخصص حسابرس	A1=1	۱۰۱۰	۶۳.۸
سهامدار عمده دولتی نیست	STATE=0	۶۲۶	۴۰
سهامدار عمده دولتی است	STATE=1	۹۵۸	۶۰

آمار استنباطی

تجزیه و تحلیل فرضیه‌ها

در این زیر بخش به بررسی و تجزیه و تحلیل فرضیه‌های تحقیق پرداخته شده است. به منظور سنجش فرضیه‌های تحقیق از ۴ الگو استفاده شده است.

۱- الگوی ۱ جهت سنجش فرضیه‌های شماره ۱ تا ۳

$$Fv_{i,t} = \beta_{10} + \beta_{11} \times C1_{i,t} + \beta_{12} \times C2_{i,t} + \beta_{13} \times C3_{i,t} + \beta_{14} \times Size_{i,t} + \beta_{15} \times Lev_{i,t} + \beta_{16} \times Growth_{i,t} + \beta_{17} \times STATE_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

تعداد اعضای کمیته حسابرسی تاثیر معناداری بر ارزش شرکت دارد.	H ₀ : 11 = 0	فرضیه شماره ۱
	H ₁ : 11 ≠ 0	
استقلال کمیته حسابرسی تاثیر معناداری بر ارزش شرکت دارد.	H ₀ : 12 = 0	فرضیه شماره ۲
	H ₁ : 12 ≠ 0	
تخصص کمیته حسابرسی تاثیر معناداری بر ارزش شرکت دارد.	H ₀ : 13 = 0	فرضیه شماره ۳
	H ₁ : 13 ≠ 0	

۲- الگوی ۲ جهت سنجش فرضیه‌های شماره ۴ تا ۶

$$Fv_{i,t+1} = \beta_{20} + \beta_{21} \times C1_{i,t} + \beta_{22} \times C2_{i,t} + \beta_{23} \times C3_{i,t} + \beta_{24} \times Size_{i,t} + \beta_{25} \times Lev_{i,t} + \beta_{26} \times Growth_{i,t} + \beta_{27} \times STATE_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

تعداد اعضای کمیته حسابرسی تاثیر معناداری بر ارزش آتی شرکت دارد.	H ₀ : 21 = 0	فرضیه شماره ۴
	H ₁ : 21 ≠ 0	
استقلال کمیته حسابرسی تاثیر معناداری بر ارزش آتی شرکت دارد.	H ₀ : 22 = 0	فرضیه شماره ۵
	H ₁ : 22 ≠ 0	
تخصص کمیته حسابرسی تاثیر معناداری بر ارزش آتی شرکت دارد.	H ₀ : 23 = 0	فرضیه شماره ۶
	H ₁ : 23 ≠ 0	

۳- الگوی ۳ جهت سنجش فرضیه‌های شماره ۷ تا ۱۰

$$Fv_{i,t} = \beta_{30} + \beta_{31} \times A1_{i,t} + \beta_{32} \times A2_{i,t} + \beta_{33} \times A3_{i,t} + \beta_{34} \times A4_{i,t} + \beta_{35} \times Size_{i,t} + \beta_{36} \times Lev_{i,t} + \beta_{37} \times Growth_{i,t} + \beta_{38} \times STATE_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

تخصص حسابرس مستقل تاثیر معناداری بر ارزش شرکت دارد.	H ₀ : 31 = 0	فرضیه شماره ۷
---	-------------------------	---------------

$$Fv_{i,t} = \beta_{30} + \beta_{31} \times A1_{i,t} + \beta_{32} \times A2_{i,t} + \beta_{33} \times A3_{i,t} + \beta_{34} \times A4_{i,t} + \beta_{35} \text{Size}_{i,t} + \beta_{36} \text{Lev}_{i,t} + \beta_{37} \text{Growth}_{i,t} + \beta_{38} \text{STATE}_{i,t}$$

	$H_1: 31 \neq 0$	
اندازه حسابرس مستقل تاثیر معناداری بر ارزش شرکت دارد.	$H_0: 32 = 0$	فرضیه شماره ۸
	$H_1: 32 \neq 0$	
دوره تصدی حسابرس تاثیر معناداری بر ارزش شرکت دارد.	$H_0: 33 = 0$	فرضیه شماره ۹
	$H_1: 33 \neq 0$	
استقلال حسابرس تاثیر معناداری بر ارزش شرکت دارد.	$H_0: 34 = 0$	فرضیه شماره ۱۰
	$H_1: 34 \neq 0$	

۴- الگوی ۴ جهت سنجش فرضیه‌های شماره ۱۱ تا ۱۴

$$Fv_{i,t+1} = \beta_{40} + \beta_{41} \times A1_{i,t} + \beta_{42} \times A2_{i,t} + \beta_{43} \times A3_{i,t} + \beta_{44} \times A4_{i,t} + \beta_{45} \text{Size}_{i,t} + \beta_{46} \text{Lev}_{i,t} + \beta_{47} \text{Growth}_{i,t} + \beta_{48} \text{STATE}_{i,t}$$

تخصص حسابرس مستقل تاثیر معناداری بر ارزش آتی شرکت دارد.	$H_0: 41 = 0$	فرضیه شماره ۱۱
	$H_1: 41 \neq 0$	
اندازه حسابرس مستقل تاثیر معناداری بر ارزش آتی شرکت دارد.	$H_0: 42 = 0$	فرضیه شماره ۱۲
	$H_1: 42 \neq 0$	
دوره تصدی حسابرس تاثیر معناداری بر ارزش آتی شرکت دارد.	$H_0: 43 = 0$	فرضیه شماره ۱۳
	$H_1: 43 \neq 0$	
استقلال حسابرس تاثیر معناداری بر ارزش آتی شرکت دارد.	$H_0: 44 = 0$	فرضیه شماره ۱۴
	$H_1: 44 \neq 0$	

برازش و تفسیر رگرسیون

- الگوی ۱ جهت سنجش فرضیه‌های شماره ۱ تا ۳.
- ✓ مقدار احتمال آزمون فرضیه اول ($H_1: 11 \neq 0$) که بزرگتر از ۵٪ می‌باشد می‌توان گفت تعداد اعضای کمیته حسابرسی تاثیر معناداری بر ارزش شرکت ندارد.
  - ✓ مقدار احتمال آزمون فرضیه دوم ($H_1: 12 \neq 0$) بزرگتر از ۵٪ می‌باشد و می‌توان گفت استقلال کمیته حسابرسی تاثیر معناداری بر ارزش شرکت ندارد.
  - ✓ مقدار احتمال آزمون فرضیه سوم ($H_1: 13 \neq 0$) بزرگتر از ۵٪ می‌باشد و می‌توان تخصص کمیته حسابرسی تاثیر معناداری بر ارزش شرکت ندارد.
  - ✓ از متغیرهای کنترلی فقط دو متغیر اندازه شرکت و رشد فروش بر ارزش شرکت تاثیر معناداری وجود دارد و متغیرهای اهرم مالی و روابط سیاسی از لحاظ آماری تاثیر معناداری بر ارزش شرکت ندارد.
  - ✓ در نهایت می‌توان گفت فرضیه شماره ۱ تا ۳ تحقیق با توجه به شواهد و داده‌های موجود نمی‌توان مورد پذیرش قرار گیرد و معیارهای کمیته حسابرسی بر ارزش شرکت تاثیر معناداری ندارند.

جدول (۳): برآورد و آزمون ضرایب پارامترهای الگوی ۱

الگوی ۱-۴، متغیر وابسته ارزش شرکت			نماد متغیر مستقل	
مقدار احتمال	مقدار آماره T	برآورد ضریب پارامتر		
*** < ۰.۰۰۰۱	-۸.۱۳	-۱.۱۷۰۸۷	β_{10}	Intercept
۰.۳۲۵۶	-۰.۹۸	-۰.۰۰۴۰۴	β_{11}	C1
۰.۹۸۷۷	۰.۰۲	۰.۰۰۰۲۷۳	β_{12}	C2
۰.۲۳۸۱	-۱.۱۸	-۰.۰۱۵۶۷	β_{13}	C3
۰.۷۵۳۳	-۰.۳۱	-۰.۰۰۵۹۲	β_{15}	LEV

الگوی ۱-۴، متغیر وابسته ارزش شرکت			نماد متغیر مستقل	
مقدار احتمال	مقدار آماره T	برآورد ضریب پارامتر		
**<۰.۰۰۰۱	۱۱.۹۵	۰.۱۰۹۸۰۶	β_{14}	SIZE
**<۰.۰۰۰۱	-۵.۵۵	-۰.۰۲۰۰۵	β_{16}	GROWTH
۰.۹۶۵۶	-۰.۰۴	-۰.۰۰۰۰۳	β_{17}	STATE

** - معنادار بودن در سطح آزمون ۵٪ را نشان می‌دهد.

برازش و تفسیر رگرسیون

الگوی ۲ جهت سنجش فرضیه‌های شماره ۴ تا ۶.

- ✓ مقدار احتمال آزمون فرضیه چهارم ($H1: 21 \neq 0$) که بزرگتر از ۵٪ می‌باشد می‌توان گفت تعداد اعضای کمیته حسابرسی تاثیر معناداری بر ارزش آتی شرکت ندارد.
- ✓ مقدار احتمال آزمون فرضیه پنجم ($H1: 22 \neq 0$) بزرگتر از ۵٪ می‌باشد و می‌توان گفت استقلال کمیته حسابرسی تاثیر معناداری بر ارزش آتی شرکت ندارد.
- ✓ مقدار احتمال آزمون فرضیه ششم ($H1: 23 \neq 0$) بزرگتر از ۵٪ می‌باشد و می‌توان تخصص کمیته حسابرسی تاثیر معناداری بر ارزش آتی شرکت ندارد.
- ✓ از متغیرهای کنترلی سه متغیر اندازه شرکت، اهرم مالی و رشد فروش بر ارزش آتی شرکت تاثیر معناداری وجود دارد و متغیر روابط سیاسی از لحاظ آماری تاثیر معناداری بر ارزش آتی شرکت ندارد.
- ✓ در نهایت می‌توان گفت فرضیه شماره ۴ تا ۶ تحقیق با توجه به شواهد و داده‌های موجود نمی‌توان مورد پذیرش قرار گیرد و معیارهای کمیته حسابرسی بر ارزش آتی شرکت تاثیر معناداری ندارند.

جدول (۴): برآورد و آزمون ضرایب پارامترهای الگوی ۲

الگوی ۲-۴، متغیر وابسته ارزش آتی شرکت			نماد متغیر مستقل	
مقدار احتمال	مقدار آماره T	برآورد ضریب پارامتر		
**<۰.۰۰۰۱	-۶.۶۵	-۱.۰۷۶۳۶	β_{20}	Intercept
۰.۸۵۸	۰.۱۸	۰.۰۰۰۰۷۸۹	β_{21}	C1
۰.۳۹۴۵	-۰.۸۵	-۰.۰۱۶۸۷	β_{22}	C2
۰.۷۴۲۶	-۰.۳۳	-۰.۰۰۴۷۹	β_{23}	C3
**۰.۰۴۷۱	۲.۰۴	۰.۰۴۲۲۷۳	β_{25}	LEV
**<۰.۰۰۰۱	۹.۷۱	۰.۱۰۲۹۳۱	β_{24}	SIZE
**۰.۰۴۶۱	-۲	-۰.۰۰۷۵۹	β_{26}	GROWTH
۰.۴۷۵۱	-۰.۷۱	-۰.۰۰۵۶۹	β_{27}	STATE

** - معنادار بودن در سطح آزمون ۵٪ را نشان می‌دهد.

برازش و تفسیر رگرسیون

الگوی ۳ جهت سنجش فرضیه‌های شماره ۷ تا ۱۰

- ✓ مقدار احتمال آزمون فرضیه هفتم ($H1: 31 \neq 0$) که کوچکتر از ۵٪ می‌باشد و این به این معناست که فرضیه صفر را نمی‌توان پذیرفت و می‌توان گفت تخصص حسابرس مستقل تاثیر معناداری بر ارزش شرکت دارد.

- ✓ مقدار احتمال آزمون فرضیه هشتم ($H1: 32 \neq 0$) بزرگتر از ۵٪ می‌باشد و می‌توان گفت اندازه حسابرس مستقل تاثیر معناداری بر ارزش شرکت ندارد.
- ✓ مقدار احتمال آزمون فرضیه نهم ($H1: 33 \neq 0$) بزرگتر از ۵٪ می‌باشد و می‌توان دوره تصدی حسابرس تاثیر معناداری بر ارزش شرکت ندارد.
- ✓ مقدار احتمال آزمون فرضیه دهم ($H1: 34 \neq 0$) کوچکتر از ۵٪ می‌باشد لذا فرضیه صفر را با احتمال ۹۵٪ نمی‌توان پذیرفت و استقلال حسابرس تاثیر معناداری بر ارزش شرکت دارد.
- ✓ از متغیرهای کنترلی دو متغیر اندازه شرکت و رشد فروش بر ارزش شرکت تاثیر معناداری وجود دارند و متغیرهای اهرم مالی و روابط سیاسی از لحاظ آماری تاثیر معناداری بر ارزش شرکت ندارند.
- ✓ در نهایت می‌توان گفت فرضیه شماره ۷ تا ۱۰ تحقیق با توجه به شواهد و داده‌های موجود نمی‌توان مورد پذیرش قرار نداد و معیارهای حسابرس مستقل از طریق تخصص حسابرس مستقل و استقلال حسابرس بر ارزش شرکت تاثیر معناداری دارند.

جدول (۵): برآورد و آزمون ضرایب پارامترهای الگوی ۳

الگوی ۳-۴، متغیر وابسته ارزش شرکت			نماد متغیر مستقل	
مقدار احتمال	مقدار آماره T	برآورد ضریب پارامتر		
**<۰.۰۰۰۱	-۸.۴۵	-۱.۲۱۸۱۵	β_{30}	Intercept
**۰.۰۴۱	۲.۰۵	۰.۰۲۰۳۵۲	β_{31}	A1
۰.۰۵۲	-۱.۹۴	-۰.۰۲۸۴۷	β_{32}	A2
۰.۰۵۵۲	۱.۹۲	۰.۰۰۲۴۸۴	β_{33}	A3
**۰.۰۰۰۲	-۳.۷۳	-۰.۰۶۰۵۷	β_{34}	A4
۰.۳۶۵۶	-۰.۹	-۰.۰۱۷۱۶	β_{35}	LEV
**<۰.۰۰۰۱	۱۱.۹۳	۰.۱۱۰۹۲۶	β_{36}	SIZE
**<۰.۰۰۰۱	-۵.۴۳	-۰.۰۱۹۵۵	β_{37}	GROWTH
۰.۹۹۰۹	-۰.۰۱	-۰.۰۰۰۰۸	β_{38}	STATE

** - معنادار بودن در سطح آزمون ۵٪ را نشان می‌دهد.

برازش و تفسیر رگرسیون

- الگوی ۴ جهت سنجش فرضیه‌های شماره ۱۱ تا ۱۴
- ✓ مقدار احتمال آزمون فرضیه یازدهم ($H1: 41 \neq 0$) که بزرگتر از ۵٪ می‌باشد و می‌توان گفت تخصص حسابرس مستقل تاثیر معناداری بر ارزش آتی شرکت ندارد.
  - ✓ مقدار احتمال آزمون فرضیه دوازدهم ($H1: 42 \neq 0$) کوچکتر از ۵٪ می‌باشد و این به این معنا است که فرضیه صفر را نمی‌توان پذیرفت و می‌توان گفت اندازه حسابرس مستقل تاثیر معناداری بر ارزش آتی شرکت دارد.
  - ✓ مقدار احتمال آزمون فرضیه سیزدهم ($H1: 43 \neq 0$) کوچکتر از ۵٪ می‌باشد لذا فرضیه صفر را با احتمال ۹۵٪ نمی‌توان پذیرفت و می‌توان دوره تصدی حسابرس تاثیر معناداری بر ارزش آتی شرکت دارد.
  - ✓ مقدار احتمال آزمون فرضیه چهاردهم ($H1: 44 \neq 0$) بزرگتر از ۵٪ می‌باشد و استقلال حسابرس تاثیر معناداری بر ارزش آتی شرکت ندارد.

✓ از متغیرهای کنترلی سه متغیر اندازه شرکت، اهرم مالی و رشد فروش بر ارزش شرکت تاثیر معناداری دارند و متغیر روابط سیاسی از لحاظ آماری تاثیر معناداری بر ارزش شرکت ندارد.

✓ در نهایت می توان گفت فرضیه شماره ۱۱ تا ۱۴ تحقیق با توجه به شواهد و داده های موجود نمی توان مورد پذیرش قرار نداد و معیارهای حسابرست مستقل از طریق اندازه حسابرست و دوره تصدی حسابرست مستقل بر ارزش آتی شرکت تاثیر معناداری دارند.

جدول (۶): برآورد و آزمون ضرایب پارامترهای الگوی ۴

الگوی ۴-۴، متغیر وابسته ارزش آتی شرکت			نماد متغیر مستقل	
مقدار احتمال	مقدار آماره T	برآورد ضریب پارامتر		
**<۰.۰۰۰۱	-۶.۵۷	-۱.۰۶۴۶۴	β_{40}	Intercept
۰.۳۹۵۳	۰.۸۵	۰.۰۰۹۰۳۲	β_{41}	A1
**۰.۰۲۹۵	-۲.۱۸	-۰.۰۳۴۲۴	β_{42}	A2
**۰.۰۰۲۹	۲.۹۸	۰.۰۰۴۰۵۵	β_{43}	A3
۰.۳۵۲۱	۰.۹۳	۰.۱۷۳۹۲	β_{44}	A4
**۰.۰۳۵۳	۲.۱۱	۰.۴۴۲۴۴	β_{45}	LEV
**<۰.۰۰۰۱	۹.۴	۰.۱۰۶۸۲	β_{46}	SIZE
**۰.۰۳۶۵	-۲.۰۹	-۰.۰۰۷۹۳	β_{47}	GROWTH
۰.۳۷۳۱	-۰.۸۹	-۰.۰۰۷۰۸	β_{48}	STATE

**= معنادار بودن در سطح آزمون ۵٪ را نشان می دهد.

خلاصه نتایج

جدول (۷): خلاصه نتایج سنجش فرضیه ها

ارزش آتی شرکت	ارزش جاری شرکت	معیارهای کمیته حسابرستی
تأثیر معناداری ندارد	تأثیر معناداری ندارد	تعداد اعضاء
تأثیر معناداری ندارد	تأثیر معناداری ندارد	استقلال
تأثیر معناداری ندارد	تأثیر معناداری ندارد	تخصص
معیارهای حسابرست مستقل		
تأثیر معناداری ندارد	تأثیر مستقیم دارد	تخصص
تأثیر معکوس دارد	تأثیر معناداری ندارد	اندازه
تأثیر مستقیم دارد	تأثیر معناداری ندارد	دوره تصدی
تأثیر معناداری ندارد	تأثیر مستقیم دارد	استقلال

نتیجه گیری

در این پژوهش به بررسی ویژگی های حسابرستی و تاثیر آن بر ارزش شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداخته شد. در این راستا ۱۷۶ شرکت به عنوان نمونه، از طریق حذف سیستماتیک در فاصله سالهای ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۸، با هدف بررسی تاثیر معیارهای کمیته حسابرستی (اندازه، تخصص و استقلال) و معیارهای حسابرست مستقل (اندازه، تخصص و استقلال) مورد بررسی قرار گرفت.

فرضیه اول بیان کننده آن است که تعداد اعضای کمیته حسابرسی تأثیر معناداری بر ارزش شرکت دارد. با توجه به اینکه مقدار احتمال آزمون فرضیه اول بزرگتر از پنج درصد بوده است، بنابراین فرضیه اول پذیرفته نیست و می توان اینطور نتیجه گیری کرد که تعداد اعضای کمیته حسابرسی بر ارزش شرکت تأثیر معناداری ندارد. در نتیجه با افزایش تعداد اعضای کمیته حسابرسی ارزش شرکت افزایش نخواهد یافت. نتایج حاصل مغایر با نظرات سولتانا^۱ و همکاران (۲۰۱۴)، یانگ و کریشنان^۲ (۲۰۰۵)، دالتون^۳ و همکاران (۱۹۹۹) می باشد.

فرضیه دوم بیان می دارد که استقلال کمیته حسابرسی تأثیر معناداری بر ارزش شرکت دارد. با توجه به اینکه مقدار احتمال آزمون فرضیه دوم بزرگتر از پنج درصد می باشد، بنابراین فرضیه دوم پذیرفته نیست و نتیجه می گیریم که استقلال کمیته حسابرسی بر ارزش شرکت تأثیر معناداری ندارد. یعنی با ارتقاء استقلال کمیته حسابرسی، ارزش شرکت ارتقاء نخواهد یافت. و این نتیجه با نظر بنسال و شارما^۴ (۲۰۱۶) هم سو نمی باشد.

فرضیه سوم بیان می کند که تخصص کمیته حسابرسی تأثیر معناداری بر ارزش شرکت دارد. با توجه به اینکه مقدار احتمال آزمون فرضیه سوم بزرگتر از پنج درصد می باشد، بنابراین فرضیه سوم قابل پذیرش نیست و می توان نتیجه گرفت که تخصص کمیته حسابرسی بر ارزش شرکت تأثیر معناداری ندارد. در نتیجه با افزایش تخصص کمیته حسابرسی بر ارزش شرکت افزوده نخواهد شد و بر آن بی تأثیر می باشد. این نتیجه با نظر ابوت^۵ و همکاران (۲۰۰۲)، دیوید^۶ و همکاران (۲۰۰۲) و چانگ^۷ (۲۰۰۴) هم سو نمی باشد. با توجه به نتایج، معیارهای کمیته حسابرسی بر ارزش شرکت تأثیر معناداری ندارد.

فرضیه چهارم بیان می کند که تعداد اعضای کمیته حسابرسی تأثیر معناداری بر ارزش آتی شرکت دارد. از آنجا که مقدار احتمال آزمون فرضیه چهارم بزرگتر از پنج درصد می باشد، می توان گفت که تعداد اعضای کمیته حسابرسی تأثیر معناداری بر ارزش آتی شرکت ندارد. در نتیجه این فرضیه پذیرفته نمی شود که با افزایش تعداد اعضای کمیته حسابرسی می توان ارزش آتی شرکت را ارتقا بخشید. این نتایج هم راستا با نظر اورادی و همکاران (۱۳۹۵) می باشد.

فرضیه پنجم بیان می دارد که استقلال کمیته حسابرسی تأثیر معناداری بر ارزش آتی شرکت دارد. با توجه به نتایج آماری، از آنجا که مقدار احتمال آزمون فرضیه پنجم، بزرگتر از پنج درصد می باشد، می توان گفت که استقلال کمیته حسابرسی تأثیر معناداری بر ارزش آتی شرکت ندارد. بنابراین اینطور نتیجه گیری می شود که حضور کمیته حسابرسی در شرکت که از استقلال بالایی برخوردار است، منجر به افزایش ارزش آتی شرکت نخواهد شد. این نتایج مغایر با نظر حاجیها و کریمی (۱۳۹۶) می باشد.

فرضیه ششم بیان می کند که تخصص کمیته حسابرسی تأثیر معناداری بر ارزش آتی شرکت دارد. با توجه به اینکه مقدار احتمال آزمون فرضیه ششم بزرگتر از پنج درصد می باشد، می توان گفت که تخصص کمیته حسابرسی تأثیر معناداری بر ارزش آتی شرکت ندارد. بنابراین صرفاً حضور اعضای با تخصص مالی در کمیته حسابرسی، منجر به افزایش ارزش آتی شرکت نخواهد شد. و نیز با افزایش تخصص اعضای کمیته نمی توان انتظار داشت که ارزش آتی شرکت ارتقاء یابد. این نتایج هم سو با نظر سولتانا و همکاران (۲۰۱۴) و ابوت و همکاران (۲۰۰۲) نمی باشد. با توجه به نتایج، معیارهای کمیته حسابرسی بر ارزش آتی شرکت تأثیر معناداری ندارد.

¹ Sultana

² Yang & Krishnan

³ Doulton

⁴ Bansal & sharma

⁵ Abbott

⁶ Davis

⁷ Chang

فرضیه هفتم بیان کننده آن است که تخصص حسابرس مستقل تأثیر معناداری بر ارزش شرکت دارد. با توجه به اینکه مقدار احتمال آزمون فرضیه هفتم کوچکتر از پنج درصد می باشد، فرضیه فوق پذیرفته می شود و می توان گفت که تخصص حسابرس مستقل تأثیر معناداری بر ارزش شرکت دارد. از آنجا که ضریب احتمال عددی مثبت می باشد، بنابراین می توان نتیجه گرفت که استفاده از حسابرس متخصص جهت امور حسابرسی شرکت، منجر به افزایش ارزش شرکت خواهد شد. این نتایج با نظر اعتمادی و همکاران (۱۳۸۸) هم سو می باشد.

فرضیه هشتم بیان کننده آن است که اندازه حسابرس مستقل بر ارزش شرکت تأثیر معناداری دارد. با توجه به اینکه مقدار احتمال آزمون فرضیه هشتم بزرگتر از پنج درصد می باشد، فرضیه فوق قابل پذیرش نبوده و مبین آن است که اندازه حسابرس مستقل تأثیر معناداری بر ارزش شرکت ندارد. این نتایج با نظر دارابی و همکاران (۱۳۹۵) هم راستا نمی باشد.

فرضیه نهم بیان می کند که دوره تصدی حسابرس مستقل تأثیر معناداری بر ارزش شرکت دارد. با توجه به اینکه مقدار احتمال فرضیه نهم بزرگتر از پنج درصد می باشد، فرضیه فوق پذیرفته نیست و می توان اظهار داشت که دوره تصدی حسابرس مستقل تأثیر معناداری بر ارزش شرکت ندارد. بنابراین نتیجه حاصله مبین آن است که جهت افزایش ارزش، شرکت ها، نیازی به کوتاه نمودن دوره تصدی حسابرس مستقل نداشته و لزومی به تغییر حسابرس مستقل نمی باشد. این نتایج با نظر نمازی و همکاران (۱۳۹۰) هم سو نمی باشد.

فرضیه دهم بیان می دارد که استقلال حسابرس مستقل تأثیر معناداری بر ارزش شرکت دارد. با توجه به اینکه مقدار احتمال آزمون فرضیه دهم، کوچکتر از پنج درصد می باشد، فرضیه فوق قابل پذیرش بوده و می توان گفت که استقلال حسابرس مستقل تأثیر معناداری بر ارزش شرکت دارد. از آنجا که ضریب احتمال عددی منفی می باشد با توجه به اینکه معیار اقلام تعهدی اختیاری معیار معکوسی از استقلال حسابرس می باشد، بنابراین نتیجه می گیریم که تأثیر مذکور مثبت و مستقیم بوده و استفاده از حسابرسان مستقل در شرکت و افزایش استقلال آنها منجر به ارتقاء ارزش شرکت خواهد شد. این نتایج با نظر روبین^۱ و ژانگ^۲ (۲۰۱۵)، آن^۳ و همکاران (۲۰۱۵) و دارابی و همکاران (۱۳۹۵) هم سو می باشد. بر اساس نتایج، معیارهای حسابرس مستقل از لحاظ تخصص حسابرس مستقل و استقلال حسابرس مستقل، بر ارزش شرکت تأثیر معناداری دارد.

فرضیه یازدهم بیان می دارد که تخصص حسابرس مستقل تأثیر معناداری بر ارزش آتی شرکت دارد. با توجه به اینکه مقدار احتمال آزمون فرضیه یازدهم بزرگتر از پنج درصد می باشد، فرضیه فوق پذیرفته نمی شود و می توان گفت که تخصص حسابرس مستقل تأثیر معناداری بر ارزش آتی شرکت ندارد. این نتایج با نظر روبین و ژانگ (۲۰۱۵) هم سو نمی باشد.

فرضیه دوازدهم بیان می کند که اندازه حسابرس مستقل تأثیر معناداری بر ارزش آتی شرکت دارد. با توجه به اینکه مقدار احتمال آزمون فرضیه دوازدهم، کوچکتر از پنج درصد می باشد، بنابراین فرضیه فوق قابل پذیرش بوده و می توان گفت که اندازه موسسه حسابرسی بر ارزش آتی شرکت تأثیر معناداری دارد. از آنجا که ضریب احتمال عددی منفی می باشد، اینطور نتیجه گیری می شود که اندازه موسسه حسابرسی، تأثیری معکوس بر ارزش آتی شرکت خواهد داشت. این نتایج متضاد با نظر سجادی و همکاران (۱۳۹۲) می باشد.

فرضیه سیزدهم بیان می دارد که دوره تصدی حسابرس مستقل تأثیر معناداری بر ارزش آتی شرکت دارد. با توجه به اینکه مقدار احتمال آزمون فرضیه سیزدهم کوچکتر از پنج درصد می باشد، می توان این فرضیه را پذیرفت. و مبین آن است که دوره تصدی حسابرس مستقل بر ارزش آتی شرکت تأثیر معناداری دارد. و از آنجا که ضریب احتمال عددی مثبت می باشد،

¹ Rubin
² Zhang
³ Aan

نتیجه می‌گیریم که دوره تصدی حسابرس تأثیری مستقیم بر ارزش آتی شرکت خواهد داشت. و با افزایش دوره تصدی می‌توان انتظار داشت که ارزش آتی شرکت ارتقاء یابد. این نتایج با نظر نمازی و همکاران (۱۳۹۰) هم سو می‌باشد. فرضیه چهاردهم بیان کننده آن است که استقلال حسابرس مستقل تأثیر معناداری بر ارزش آتی شرکت دارد. با توجه به اینکه مقدار احتمال آزمون فرضیه چهاردهم بزرگتر از پنج درصد می‌باشد، فرضیه فوق پذیرفتنی نمی‌باشد و می‌توان گفت که استقلال حسابرس مستقل تأثیر معناداری بر ارزش آتی شرکت ندارد. نتایج فوق با نظر دارابی و همکاران (۱۳۹۵) مغایر می‌باشد. بر اساس نتایج، معیارهای حسابرس مستقل از لحاظ اندازه حسابرس مستقل و دوره تصدی حسابرس مستقل، بر ارزش آتی شرکت، تأثیر معناداری دارد.

پیشنهادات پژوهش

- ✓ پیشنهاد بر اساس نتایج فرضیه های کمیته حسابرسی
- ✓ براساس نتایج آزمون فرضیه های پژوهش، مبنی بر عدم تأثیر ویژگی های کمیته حسابرسی بر ارزش شرکت به سازمان بورس اوراق بهادار پیشنهاد میگردد که با ابلاغ قوانین و مقررات جدید در زمینه کمیته حسابرسی، امکان افزایش کارایی کمیته حسابرسی به عنوان یک معیار نظارتی بوجود آورند.
- ✓ پیشنهاد بر اساس فرضیه های حسابرسی مستقل.
- ✓ با توجه به تأثیر معیارهای حسابرسی مستقل بر ارزش شرکت به سرمایه گذاران پیشنهاد می‌شود معیارهای مذکور را در انتخاب شرکت جهت سرمایه گذاری مد نظر قرار دهند. زیرا که به نظر می‌رسد ویژگی های حسابرسی مستقل دارای محتوای اطلاعاتی در زمینه ارزش شرکت می‌باشد در نتیجه به این معیار ها باید دقت لازم به عمل آید.
- پیشنهادهای علمی جهت پژوهش های آتی
- پیشنهاد های زیر جهت انجام پژوهش هایی در آینده ارائه می‌گردد:
- ✓ بررسی تأثیر ویژگی های حسابرس بر کیفیت سود.
- ✓ بررسی تأثیر ویژگی های حسابرس بر سایر معیار های عملکرد.
- ✓ بررسی تأثیر ویژگی های کیفیت اطلاعات بر ارزش شرکت با حضور معیارهای تعدیل کننده مانند سرمایه فکری.
- ✓ انجام تحقیق حاضر به تفکیک صنعت در بازه های زمانی دیگر.

منابع

- ✓ اعتمادی، حسین، محمدی، امیر، ناظمی اردکانی، مهدی، (۱۳۸۸)، بررسی رابطه بین تخصص در صنعت و کیفیت سود در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، مجله پژوهش های حسابداری مالی، سال اول، شماره اول و دوم، صص ۱۷-۳۲.
- ✓ اورادی، جواد، لاری دشت بیاض، محمود، سالاری فورگ، زینب، (۱۳۹۵)، بررسی رابطه بین ویژگی های کمیته حسابرسی و عملکرد شرکت، مجله علمی پژوهشی دانش حسابداری مالی، دوره سوم، شماره ۴، پیاپی ۱۱، صص ۱۳۱-۱۵۱.
- ✓ بادآور نهندی، یونس، تقی زاده خانقاه، وحید، (۱۳۹۲)، بررسی ارتباط بین کیفیت حسابرسی و کارایی سرمایه گذاری، فصلنامه ی بررسی های حسابداری و حسابرسی، دوره ۲۰، شماره ۲، صص ۱۹-۴۲.

- ✓ جودی، سمیرا، منصورفر، غلامرضا، دیدار، حمزه، (۱۳۹۸)، کیفیت حاکمیت شرکتی درونی و بیرونی، عدم تقارن اطلاعاتی و نگهداشت وجه نقد، افزایش یا کاهش ارزش شرکت، فصلنامه بررسی های حسابداری و حسابرسی، دوره ۲۶، شماره ۱، صص ۳۹-۶۴.
- ✓ حاجیها، زهره، قانع، علی (۱۳۹۵)، بررسی تاثیر کیفیت حسابرسی بر فرصت سرمایه گذاری شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، دانش حسابرسی، شماره ۶۳، صص ۱۰۳-۱۲۷.
- ✓ حاجیها، زهره، کریمی، احمد، (۱۳۹۶) بررسی اثر استقلال کمیته حسابرسی بر تصمیمات سرمایه گذاری، دانش حسابداری، سال هفدهم، شماره ۶۸، صص ۱۹۳-۲۱۷.
- ✓ حساس یگانه، یحیی، (۱۳۸۴)، فلسفه حسابرسی، چاپ دوازدهم.
- ✓ حیدرپور، فرزانه، مستوفی، حمید، (۱۳۸۸)، بررسی رابطه بین Q توبین و ارزش افزوده اقتصادی پالایش شده در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، شماره ۱، صص ۲۰-۳۷.
- ✓ دارابی، رویا، چناری بوکت، حسن، محمودی خاتمی، مرجان، (۱۳۹۵)، تأثیر تخصص در صنعت، دوره تصدی حسابرسی و استقلال حسابرس بر ریزش قیمت سهام، پژوهش های حسابداری مالی و حسابرسی، سال ۸، شماره ۳۲، زمستان ۱۳۹۵، صص ۱۳۷-۱۱۹.
- ✓ زلقی، حسن، بیات، مرتضی، (۱۳۹۵)، تاثیر محافظه کاری شرطی و غیر شرطی بر ریسک سیستماتیک و غیر سیستماتیک، دانش حسابرسی، شماره ۶۲، صص ۱۲۱-۱۳۵.
- ✓ سجادی، سیدحسین، نیک کار، جواد، حاجی زاده، سعید، (۱۳۹۲)، تأثیر معیارهای کیفیت حسابرسی بر ریسک سرمایه گذاری در شرکت های بورسی، نشریه دانش حسابرسی، دوره ۱۳، شماره ۵۰.
- ✓ فروغی، داریوش، نخبه فلاح، زهرا، (۱۳۹۳)، تاثیر اطمینان بیش از حد مدیریتی بر محافظه کاری شرطی و غیر شرطی، پژوهش های حسابداری مالی، شماره ۱.
- ✓ عابدینی، بیژن، خلفیان، حدیث، (۱۳۹۷)، معاملات با اشخاص وابسته، مالکان اصلی و ارزش شرکت، مطالعات مدیریت و حسابداری، صص ۵۱-۶۵.
- ✓ کرباسی یزدی، حسین، نوریفرد، یداله، حسن چناری، (۱۳۸۱)، بررسی ارتباط دورهی تصدی حسابرس با محافظه کاری در سودهای گزارش شده، فصلنامه دانش حسابرسی، سال ۸۲، شماره ۵۵، صص ۹۵-۱۱۲.
- ✓ معین الدین، محمود، نایب زاده، شهناز، باقری بیدوئی، ریحانه، (۱۳۹۲)، بررسی تاثیر ساختار مالکیت بر قیمت گذاری کمتر از واقع سهام به هنگام عرضه اولیه عمومی، دومین همایش ملی بررسی راهکارهای ارتقا مباحث مدیریت، حسابداری و مهندسی صنایع در سازمان ها، دانشگاه آزاد گچساران.
- ✓ نصیرزاده، فرزانه، کریمی پور، فرهاد، (۱۳۸۹)، بررسی رابطه ارزش ذاتی سهام با بازده سهام در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، دانش و توسعه، شماره ۳۳، صص ۱۲۳-۱۴۲.
- ✓ نمازی، محمد، بایزیدی، انور، جبارزاده کنگرلویی، سعید، (۱۳۹۰)، بررسی رابطه بین کیفیت حسابرسی و مدیریت سود شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، تحقیقات حسابداری، سال سوم، شماره ۹، بهار ۹۰، صص ۴-۲۲.
- ✓ هاشمی کوچکسرایبی، سید محمد حسن، داداشی، ایمان، یحیی زاده فر، محمود، غلام نیا روشن، حمیدرضا، (۱۳۹۹)، تبیین نقش معیارهای عملکردی و حاکمیتی در تعیین ارزش شرکت با رویکرد مبتنی بر هوش مصنوعی، تحقیقات مالی، دوره ۲۲، شماره ۱، صص ۱۳۱-۱۴۸.

- ✓ وقفی، سید حسام، کامران راد، صدیقه، سروی، امید، فیاض، علی، (۱۳۹۸)، تحلیل نقش نظارتی شرکت (ویژگی های مدیریتی و کمیته حسابرسی) بر ارزش برند در بورس اوراق بهادار تهران با استفاده از الگوریتم هوش مصنوعی فرهنگی و تخمین گر خطی و غیر خطی، فصلنامه مدیریت برند، دوره ۶، شماره ۱۹، صص ۱۹۵-۲۳۶.
- ✓ Abbott, J.L., Parker, S. and P.F. Gray (2002). Audit Committee Characteristics and Financial Misstatement: A Study of the Efficacy of Certain Blue Ribbon Committee Recommendations. Working paper University of Memphis, Santa Clara University and University of Georgia.
- ✓ An, Z., Li., D., Yu, J., (2015), Firm Crash Risk, Information Environment, and Speed of Leverage Adjustment, Journal of Corporate Finance, Vol. 31, PP. 132-151
- ✓ Bansal. N, A, K.Sharma. (2016). Audit committee, corporate governance and firm performance. International Journal of Economics and Finance; Vol.8, No. 3.
- ✓ Chung H. (2004). "Selective Mandatory Auditor Rotation and Audit Quality: an Empirical Investigation of Auditor Designation Policy in Korea". Working paper.
- ✓ Dalton, D.R., Daily, C.M., Johnson, J.L. and Ellstrand, A.E. (1999). Number of directors and financial performance: A meta-analysis. Academy of Management Journal, 42, 67486.
- ✓ Davis, R., B. Soo., and G. Trompeter. (2002). "Auditor tenure, auditor independence and Earnings management". Working Paper, Boston College, Boston, MA.
- ✓ De Angelo, L.E. (1981). Auditor independence, low balling, and disclosure regulation. Journal of Accounting and Economics 3(2): 13-127.
- ✓ Dunn, K, A and Mayhew, B, W (2004), "Audit Firm Industry Specialization and Client Disclosure Quality", Review of Accounting Studies, Vol. 9, No. 1, pp. 35-58.
- ✓ Gold, A., Klynsmitt, P., Wallage, P., Wright, A (2014), the impact of Auditor Selection regime and audit committee Autonomy on investment decisions, Working Paper: VU University Amsterdam; Department of Accountancy; Faculty of Economics and Business Administration, 155
- ✓ Robin, A.J., Zhang, H., (2015), Do Industry-Specialist Auditors Influence Stock Price Crash Risk? Auditing: A Journal of Practice & Theory, 34 (3), PP. 47-79.
- ✓ Sultana, N. & Van der Zahn, J.-L. W. M, (2014), "Earnings Conservatism and Audit Committee Financial Expertise", Accounting & Finance, doi: 10.1111/acfi.12042.
- ✓ Yang, J. S., & Krishnan, J, (2005), "Audit Committees and Quarterly Earnings Management", International Journal of Auditing, 9, PP. 201-219